

Voordracht Beau Schneider I

15 augustus 2022

**Nationale Herdenking
15 augustus 1945**

Meestal duurt het even voordat mijn vader de telefoon opneemt... Hij hoort vaak niet direct of het om zijn huistelefoon gaat of om zijn mobieltje. Als hij dan eindelijk opneemt krijg ik steevast een enthousiaste en liefdevolle vader aan de lijn. 'Ja, dag lieve Bobby, licht van mijn ogen, ik dacht al dat jij het zou zijn. Zeg, klopt het nou wat ik hoor, ga jij namens ons spreken op de volgende herdenking?' 'Ja pap, dat klopt inderdaad, ze hebben mij opnieuw gevraagd, een behoorlijke eer, toch pap?'

'Jongen, wat fantastisch, zeg luister eens even heel goed naar mij, als ik je één ding mee mag geven, wees jezelf en spreek vanuit je hart, en weet, in gedachten sta ik naast je, net zoals de herdenking in 2015. Lieve Beau, wat draag jij nog bij je van deze oorlog, stel jezelf die vraag. En onthoud, een oorlog is nooit de moeite waard.

Helaas heeft dit gesprek nooit plaatsgevonden... Mijn vader, Eric Schneider, geboren in de hitte van Batavia is op 23 mei van dit jaar op 87-jarige leeftijd overleden tijdens een hittegolf in Frankrijk.

Ons verhaal begint bij mijn opa Jan. Hij hield tijdens de oorlog een dagboek bij. Dit dagboek is door de jongste broer van mijn vader, Hans Schneider in 2019 gepubliceerd onder de titel In de hel van Birma.

Mijn opa en oma vertrokken in 1931 met de boot naar Nederlands-Indië, vol hoop op een mooie toekomst in de kolonie.

Het was crisistijd met veel werkloosheid. Daarom keek hij uit naar een baan in de kolonie, waar hij als leraar Duits absoluut welkom was. De eenmaal daar geboren kinderen, mijn vader Eric en zijn twee broers genoten van gelukkige jeugdijaren in het paradijs. Die in scherp contrast stonden met de daaropvolgende Japanse bezetting.

Hun huis in Bandoeng zou de laatste plek zijn waar zij in vrijheid konden leven.

Toen de Nederlandse regering Japan de oorlog verklaarde, werd mijn opa opgeroepen zijn dienstplicht na te komen.

Al gauw stormden de Japanners door de straten en plunderden de huizen. Mijn opa en oma werden beroofd waar ze bij stonden, horloges, geld, ze pakten wat ze wilden. Mijn vader herinnerde zich levendig hoe de Japanners zijn geliefde blauwe fietsje van hem afpakte.

Als mijn vader 7,5 jaar oud is neemt zijn vader plotseling afscheid van hem en zijn broertjes. Niemand hilde, maar een ding wist opa Jan zeker, dit gaat jaren duren. Op 13 maart 1942 werd hij krijgsgevangene gemaakt.

De krijgsgevangenen moesten dwars door het oerwoud de Birma-Siam spoorlijn, ook wel 'de dodenspoorlijn', aanleggen. Jarenlang heeft hij de slavernij aan den lijve gevoeld, schrijft hij in zijn dagboek. De aanleg van deze spoorlijn heeft meer dan honderdduizend levens geëist.

Naast al het fysieke gemartel was een van de allergrootste misdaden van de Japanners dat ze de briefwisseling tussen de dwangarbeiders en hun familie volledig verwaarloosden. Het verlangen en de hunkering naar huis, het niks horen van zijn gezin, werd Jan soms te zwaar. Al heeft zijn geloof en onuitputtelijke optimisme hem door deze hel heengetrokken.

Mijn opa Jan zou zijn vrouw en kinderen pas 4 jaar later in Bangkok terugzien. Jan was getuige geweest van het sterven van vele vrienden en collega's. Eenmaal in Nederland gaf hij een aantal weduwen de laatste woorden en de trouwring van hun man.

Onder andere vanwege zijn grote steun aan medegevangenen ontving hij postuum in 2021 het Mobilisatie Oorlogskruis.

Volgens mijn vader speelde zijn oorlogstijd in de kampen geen rol in de band die ik met hem had. Volgens hem kwam dat vooral door ons grote leeftijdsverschil van maar liefst 54 jaar. Zijn herinneringen zijn die van een kind, waardoor hij

zijn oorlog het liefst romantiseerde en licht hield, hij sprak voornamelijk over het kattenkwaad dat hij uithaalde. Stiekem grote likken pindakaas uit de pot halen; en zijn eerste vulpen stal hij van de cadeautafel van een jarig meisje. Niet wetende dat deze pen een belangrijke rol zou gaan spelen in zijn oorlog.

Het kan ook niet anders dan dat Erics grote verbeeldingskracht in de kampen is begonnen.

Omdat er simpelweg niets te doen was creëerde hij zijn eigen fantasiewereld vol verhalen en personages. Hier moet de acteur in hem zijn geboren. Daarnaast begon hij met eerdergenoemde vulpen met tekenen, iets dat hem zijn leven lang zou blijven ontspannen ten tijden van stress.

Pas in de laatste 10 jaar van zijn leven had hij de behoefte om ook zijn gruwelijke herinneringen te delen. Overigens niet direct, hij deed dit via zijn roman 'Een Tropische Herinnering', daarin schrijft hij o.a. over een man die voor zijn ogen wordt verminkt en vermoord.

Wat ik nog bij mij draag van deze oorlog zijn de verhalen, papa - de verhalen van onze familie, opgetekend en bewaard door opa Jan, door oom Carel-Jan, oom Hans en natuurlijk door jou. En gelukkig zijn er nog velen met mij die door verhalen van hun dierbaren deze oorlog blijven bespreken. Laat deze verhalen ons wijzen op hoe dun de lijn is tussen oorlog en vrede.

'Ja lieve papa, nog even met Beau.' 'Ja dag lieve Bobby, hoe voel je je? Wat was het een bijzondere herdenking gisteravond, vind je niet?' Absoluut pap, en wederom met jou aan mijn zijde, net zoals in 2015. En ik zal het in mijn oren knopen pap, 'Een oorlog is nooit de moeite waard' 'Goed zo lieve jongen, ik hou van je.' 'Ik ook van jou pap, ik ook van jou'.